

**ESENYALI KADIN
DAYANIŞMA DERNEĞİ**

**PANDEMİ
RAPORU**

29 Aralık 2020

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği, İstanbul'un Pendik ilçesinde 2013 yılında kuruldu. Derneğimiz, Ahmet Yesevi Mahallesi, Fatih Mahallesi, Esenyalı Mahallesi, Güzelyalı Mahallesi ve Orhangazi Mahallesi olmak üzere yoğunluklu olarak Esenyalı semtindeki 5 mahalleden üye tabanına sahip olmakla birlikte komşu Tuzla ilçesinden kadınlar arasında da faaliyet yürütmektedir. Kurulduğumuz günden beri şiddet ve kadın cinayeti davalarını takip ediyor ve müdahil oluyoruz. 7 yıldır kadınlar arasında kurduğumuz dayanışma ağı ve örgütlülük, özellikle kadına yönelik şiddet, taciz ve çocuk istismarı vakalarıyla kadınların yaşadığı derin yoksulluk durumlarında bizi bir başvuru mercii haline getirdi. Özellikle pandemi döneminde, her gün bir şiddet haberi almak maalesef derneğimiz için bir rutin haline gelmiş durumda. Ülkemizde ilk vakanın görüldüğü mart ayından bu yana derneğimize başvuru yapan kadınların yaşadıklarının bilinmesinin elzem olduğunu düşünüyoruz. Hazırladığımız pandemi raporunu başta kadınları korumakla yükümlü resmi mercilerin ve tüm kamuoyunun bilgisine sunuyoruz.

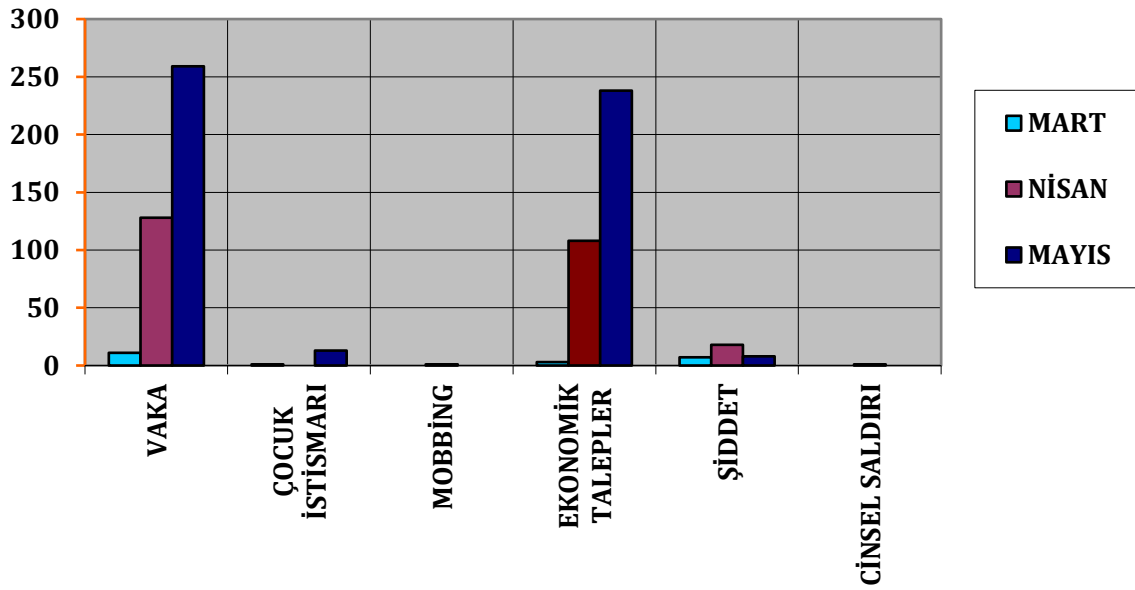
17 Mart-28 Aralık 2020 tarihleri arasında derneğimize en az 520 kadın ekonomik talepler (gıda, kıyafet, iş bulma vb), ev içi şiddet, cinsel saldırı, taciz ve çocuk istismarı ile işyerinde mobbinge uğradığı için derneğimize başvurdu. Bu başvuruların 398'inin pandemi tedbirlerinin ve sokağa çıkma yasaklarının ilk kez uygulamaya konduğu nisan ve mayıs aylarında yaşanması dikkat çekiciydi. Şiddet gördüğü için boşanma talebiyle derneğimize gelen kadın sayısının sonbahar aylarında gösterdiği artışın altını ayrıca çizmekte fayda görüyoruz. Derneğimiz herhangi bir para yardımı yapmamakla birlikte dayanışma ağını kullanarak kadınların ihtiyaçlarını giderirken, onlara barolara, polise ve yargı mekanizmalarına başvuru süreçleri hakkında bilgilendiriyor, gerektiğinde bu süreçleri kadınlarla birlikte takip ediyor. Bunun yanı sıra semtimizdeki ASM'deki doktor ve hemşireler ile Pozitif Psikoloji ve Aile Danışmanlığı Derneği'nde psikologlardan da sağlık ve psikolojik destek almalarını sağlıyoruz.

PANDEMİNİN İLK 3 AYINDA REKOR SAYIDA YARDIM BAŞVURUSU

Tüm dünyayı etkileyen Kovid-19 pandemisinin 11 Mart 2020 tarihinde ilk kez ülkemizde görülmesi ile birlikte eve kapanma tedbirleri uygulanmaya başlanmıştı. O zaman da birçok kadın kurumu ve örgütüyle birlikte dile getirmiştik; zaten kadına yönelik şiddetin her geçen gün arttığı ülkemizde pandemi koşullarında kadınları özel olarak koruyacak önlemler alınmazsa "eve kapanma" daha çok şiddet anlamına gelecekti. Nitekim özel tedbirlerin alınmayışı, kadınların şikayetlerinin hızla işleme konmayışı, kolluk kuvvetlerinin kadınları koruma ve haklarını bildirme görevini yerine getirmeyişi, adli süreçlerin ertelenmesi ve buna benzer bir dizi pratik, kadınları adeta bir ev içi şiddet döngüsüne hapsetti.

17 Mart'tan itibaren tedbirlerin gevşetildiği 1 Haziran 2020 tarihine kadar derneğimize toplam 398 kadın sosyal medya ve telefonla ulaşarak yardım başvurusunda bulundu. Bunların 349'u salgınla birlikte artan işsizlik ve yoksulluğun bir sonucu olarak ekonomik destek talebinde bulunan kadınlardı. Burada mart ayından nisan ayına ve nisan ayından mayıs ayına başvuru sayısında yaşanan dramatik artışa özellikle dikkat çekiyoruz. Mayıs ayında ekonomik talepler yüzünden derneğimize başvuran 238 kadının 80'inin ekmek, 158'inin ise temel gıda yardımı için bizden dayanışma talep etmesi kadınların pandemi döneminde yaşadığı yoksulluğun ne kadar derinleştiğini oldukça çarpıcı bir şekilde gözler önüne seriyor. Derneğimiz etrafında ördüğümüz dayanışma ağıyla kadınların bu ihtiyaçlarını karşıladık; ancak bunun kalıcı bir çözüm olmadığını biliyoruz.

AYLAR	VAKA/ BAŞVURU					
	TOPLAM	ÇOCUK İSTİSMARI/TACİZ	EKONOMİK TALEPLER	İŞYERİNDE MOBBİNG	CİNSEL SALDIRI	FİZİKSEL ŞİDDET
MART	11	1	3	-	-	7
NİSAN	128	-	108	1	1	18
MAYIS	259	13	238	-	-	8
3 AY	398	14	349	1	1	38

EVE KAPANMA ZATEN VAR OLAN ŞİDDET TEHDİDİNİ TETİKLEDİ

Yaklaşık iki buçuk ayı kapsayan bu dönemde ekonomik taleplerin yanı sıra kadınların başvuru nedenleri arasında en çok öne çıkan fiziksel şiddet oldu. Şiddet gördüğünü belirterek derneğimize başvuran kadınlar arasında hamile olanlar olduğunu da not düşmekte fayda var. Kadınların anlattıkları eve kapanan erkeklerin her hareketi şiddet uygulamak üzere bir bahane olarak kullandığını gözler önüne seriyor.

Telefonla bize ulaşan, evliliği boyunca şiddet gördüğünü söyleyen 40 yaşındaki bir kadın:

“Koronayla ile birlikte eşimden gördüğüm şiddet artarak devam etti. Aslında her sabah kuşlara ekmek kırıntısı atarım. Şimdi evde ya kaç gündür, ne yapsam batıyor. ‘Sen niye bu diziye izliyorsun? Kesin o erkek oyuncuya aşıksın...’ diye şiddet uyguladı. Çoluk çocuk evdeyiz, uygunsuz videolar izliyordu, ‘Yapma, çocuklar var. Bak dışarıda yapıyorsun, bari evde yapma, çocuklar görecektir’ dedim. Bu bahaneyle boğazımı sıktı, mosmor oldu. Kaynanam tam karşıda oturuyor, bağırmana geldiler. ‘Ne oluyor?’ diye sorunca, ‘Bu kadın manyak, beni videolardan kısıyor’ dedi. Küçük kaynım gülererek ‘Aman yenge, ne büyütüyorsun, bu işyerinde paydoslarda hep izliyor’ diyerek güldü bana.”

Daha sonra yüz yüze görüştüğümüzde kafasında hala 5 dikiş ve sargısı duruyordu. Boğazı mosmordu. Televizyondan adliyelerin kapalı olduğunu duyduğu için suç duyurusunda bulunamayacağını düşünüyordu. Ona her koşul altında haklarını kullanabileceğini, adliyelerin kapalı olmasının başvurusunun alınmaması için bahane olamayacağını, karakolda da işlemlerin yapılabileceğini söylediğimizde çocuklarıyla beraber salgın günlerinde başka bir yere gönderilme ihtimali onu çok korkutuyordu.

Bir diğer örnekle mahalleden bir esnafın telefonu üzerine karşılaştık. Şiddet gören kadına ulaştığımızda ağzı yüzü kan içindeydi. İle bir kadın var. Evde çocuklara kahvaltı hazırlarken çıkan sesi bahane eden kocası "Gürültü yapıp beni neden uyandırırıyorsun" diyerek şiddet uygulamıştı. Kadın terliklerle dışarı kaçarak canını kurtarmaya çalışmıştı. Hemen karakolu arayıp bilgi verdik; sokağı tarif ettik. Kadın karakola götürüldü ve orada şikayetçi olmaktan vazgeçti ya da vazgeçirildi.

Bir diğer örnekte şiddetin bahanesi kadının müzik dinlemesiydi. 40 yaşlarında 6 çocuk annesi bir kadın evi temizlerken kulaklıkla müzik dinlediği için eşinin şiddetine maruz kaldı. Pandemi nedeniyle şehir dışına seyahat yasağı olduğu için kaymakamlıktan izin alabilirse abisinin yanına gideceğini söyledi. Ancak izin alamadığı için gidemedi.

Pandemi döneminde yaşanan işsizlik ise ev içi şiddet koşullarını hazırlayan başka bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Salgın döneminde hem kendisi hem de eşi işsiz kalan bir kadın, eşinin sosyal yardıma başvurmasını talep ettiğinde karşılığı yine şiddet oluyor. "Ya koronadan ya da dayaktan ölecektim" diyerek nefsi müdafa hakkını kullanan kadın derneğimize başvurarak boşanma sürecini başlattı.

POLİS GÖREVİNİ YAPMIYOR

Fiziksel şiddet gördükten sonra bize ulaşan kadınların büyük bir kısmı polise başvurduklarını anlatıyor. Kadınlar şikayetçi olmak istediklerinde karakollarda görevli polis tarafından şikayetçi olmaktan vazgeçirilmeye çalışılıyor. Kadınlar yaşadıklarını şu sözlerle ifade ediyor:

"Koronavirüs salgını yüzünden iş yerim kapatıldığı için izne çıkarıldım. Evde eşimin şiddetine uğradım. Polisi arayarak yardım talebinde bulundum. Polis 5 saat sonra geldi. Eşiime nasihat verip gitti."

"Ben bir fabrika işçisiyim. Evde kocam şiddet uyguladı. Karakola gittim. Polis şikayetimi dinledi. Sonrasında şiddet gördüğüm eve geri dönmek istemedim. Babamın evine gitmek istediğimi söyledim. Ama polis bu isteğimi yerine getirmede. Gece yarısı kendi imkanlarımla babamın evine gittim."

"Eşim pandemi yüzünden işsiz kaldı. 15 yıllık evliliğimde ilk kez şiddet gördüm. Eşim beni eve kilitledi. Çocuklarımı ve anahtarımı alıp gitti. Dışarı çıkamadım. Komşulardan yardım istedim. Beni evden polis kurtardı. Karakola gittik. Şikayetçi oldum. Polis 'Babası, çocuklarını alıp gidebilir' dedi."

BOŞANMA HAKKI FİİLEN GASPEDİLİYOR

Kolluk kuvvetlerinin caydırıcı yaklaşımı pandemi koşullarıyla birleşinde kadınların boşanma hakkının fiilen gaspedildiği durumlar ortaya çıkıyor. Örneğin, boşanma aşamasında oldukları için normalde ayrı evlerde yaşadıkları eşinin koronada kalacak yeri olmadığı için tekrar eve almak zorunda kalan bir kadın evde tekrar şiddete maruz kalıyor. Bir diğer örnekte çocukların nasıl suistimal edildiğini görüyoruz. Şiddet yüzünden boşanmak isteyen 2 çocuk annesi bir kadının çocuklarından biri

bedensel ve zihinsel engelli olduğu için baba tarafından istenmiyor. Baba “sağlam” çocuğu almak istediğini söyleyerek boşanmayı çekişmeli hale getiriyor. Kendi ailesi de engelli çocuğu istemediği için geçici bir süreliğine şehir değiştirerek şiddetten kurtulmayı deniyor. Fakat bu sefer de çocuğu için aldığı engelli yardımının “adres değişikliği” nedeniyle kesilmesi tehlikesiyle karşı karşıya kalan kadın en sonunda şiddet gördüğü eve geri dönmek zorunda kalıyor.

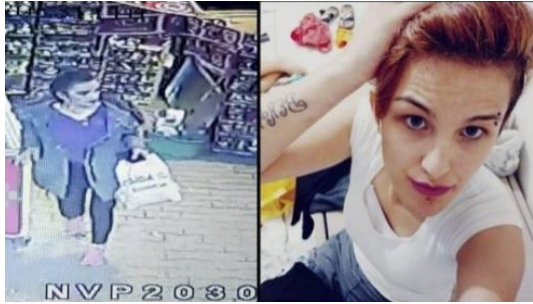
CEZA İNFAZ DÜZENLEMESİ DÖNÜP YİNE KADINLARI VURDU

Kadınlar şiddet sarmalına dönen evliliklerini sonlandırmak isteyip ayrılmak için adım attıklarında şiddet ve ölüm tehdidi ile karşı karşıya kalmaya devam ediyorlar. Üstelik, boşanma sürecinde çalışmadığı ya da işsiz kaldığı veya çocuğunu bırakacak ücretsiz kreş olmadığı için işten ayrılmak zorunda kaldığı için ekonomik sorun yaşıyor. Kadına yönelik şiddet, pandemi tedbirleriyle ifrada varmışken yine salgın tedbirleri adı altında nisan ayında hayata geçirilen Ceza İnfaz Düzenlemesi ile faillerin saliverilmesi şiddet vakalarının artmasına neden oldu. Kurtulduğunu düşünen birçok kadın tekrar ölüm tehdidi altında yaşamaya mahkum edildi. Nisan ve mayıs aylarında şiddet nedeniyle derneğimize başvuran kadınlardan 5’i infaz düzenlemesiyle saliverilen erkekler tarafından mağdur edilmişti.

ÇOCUK İSTİSMARI VE GENÇ KADINLARIN YAŞADIĞI TACİZ

Mart-Mayıs 2020 aralığında yaşadıkları taciz ve cinsel şiddet karşısında sessiz kalmayarak bize ulaşanların arasında 16-25 yaş arası kız çocukları ve genç kadınlar da yer aldı. Yaşları 16 ila 18 arasında değişen 4 kız çocuğu mahallede bir esnafın istismarına maruz bırakıldığını bildirdi. Bir lise öğrencisi kendisini taciz eden matematik öğretmenini sosyal medyada teşhir ettikten sonra bize ulaştı. Bunun üzerine 8 lise öğrencisi de aynı kişi tarafından tacize uğradığını açıkladı. Kendilerine hukuki olarak destekte bulunduk ve bu kişilerle ilgili şikayetçi olacaklarını söylediler.

LALE BAYRAM CİNAYETİ

Gündem koronavirüs salgınına kilitlenmiş haldeyken İstanbul’da bir kadın daha öldürüldü

... Lale Bayram yine şiddete uğrayınca boşanma davası açtı. Bu sırada bir çocuğu olan Bayram, Tuzla Orhanlı’da bir ev tutarak burada yaşamaya başladı ama uzun süren mahkeme süreci boyunca şiddet görmeye ve tehditler almaya devam etti. Çekişmeli olarak süren dava sonucunda boşanan Bayram tehditler sürünce İstanbul Sultanbeyli’de yaşayan annesinin yakınlarında bir ev tutarak çocuğuyla birlikte orada yaşamaya başladı. Ancak boşandığı Yasin A. peşini bırakmadı.

(26 Mart 2020, www.ekmekvegul.net)

‘NORMALLEŞME SÜRECİ’NDE İSTANBUL SÖZLEŞMESİ İÇİN MÜCADELE

Tüm dünyada salgın devam ederken ülkemizde de 1 Haziran 2020 itibariyle pandemi tedbirlerinin gevşetildiği yeni bir sürece girdik. Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarına İstanbul Sözleşmesi’nden geri

çekilme tartışmaları damgasını vurdu. Derneğimiz “İstanbul Sözleşmesi’ni Uygula” şiarıyla birçok etkinlik ve eylem örgütleme devam etti.

Öte yandan şehirler arası seyahat kısıtlamalarının gevşetilmesiyle semtimizdeki birçok kadın çocuklarıyla birlikte yazı memleketlerinde geçirdiler. Aynı dönemde dernek faaliyetleri İçişleri Bakanlığı genelgesiyle kısıtlandığından sağlıklı veri tutma olanaklarımız da ortadan kalkmış oldu. Ancak bu sözde “normalleşme” sürecinde ev içi şiddet vakalarıyla birlikte özellikle çocuk istismarı nedeniyle yapılan başvurular öne çıktı. Çocuk istismarı vakalarında tarikatlerin dahli ise dikkat çekiciydi.

7 yaşındayken ailesinin zoruyla kapandığını ifade eden genç bir kadın:

“12 yaşımda zorla tarikat yurduna verildim. Yurtta kaldığım süre boyunca aileme gitmek istemedim. Ama beni dinlemediler. 15’imde oradaki bir öğretmenin yakınıyla anne ve babamın rızasıyla zorla evlendirildim. Evliliğim boyunca şiddet gördüm. Şimdi de kız kardeşime aynı şeyi yapıyorlar. O da aynı kaderi yaşamamı istiyorum.”

9 yaşındaki kızı aynı evde yaşadığı amcasının istismarına uğrayan bir kadın, yaşananları fark ettikten sonra şikayetçi olmuş, tacizci de tutuklanmıştı. Derneğimize ulaştığında eşi ve bir tarikat şeyhinin uyguladığı psikolojik baskıyı şöyle anlatıyor:

“Eşim tarikat şeyhi ile görüşmüş. Şeyh ‘Kardeşin şeytana uyup kötü birşey yapmış ama cezasını insanlar veremez. Sen şikayetini geri al. Hapiste de kardeşine sahip çık’ demiş. Bunun üzerine eşim şikayetimi geri almam için şiddet uyguladı. Bu yüzden boşandık. Ancak şimdiye kadar hiç çalışmadım, ekonomik olarak zor durumdayım.”

‘YENİ NORMAL’, ESKİ SORUNLAR

	Vaka sayısı	Şiddet	Çocuk istismarı/Taciz	Cinsel saldırı tehdit	Ekonomik talepler	Baskı/mobbing	Yaş aralığı
EYLÜL	7	5	1	-	-	1	20-40
EKİM	60	6	-	1	53	-	19-40
KASIM	17	10	-	-	6	1	20-42
ARALIK	24	19	-	1	7	-	16-40
TOPLAM	102	38	1	2	64	2	

Pandemi tedbirlerinin gevşetildiği ve gerçek vaka sayılarının şaibeli olduğu bir yaz döneminin ardından eylül ayı 'yeni normal'in kurallarına dair büyük bir belirsizlikle geldi. Cumhurbaşkanı kararnamesiyle gündeme gelen kısmi çalışma ödeneği özellikle çalışan kadınların ekonomik olarak güçsüzleşmesi sonucunu doğurdu. Eylül aynı boyunca derneğimize başvuru yapan kadınların hepsi ev içi şiddet görürken ücretlerinin düşmesiyle ekonomik hakları hakkında bilgilenmek üzere bize ulaştı. Kısa çalışma ödeneği ile ücretsiz izne gönderilen işçi bir kadın:

"Pandemi boyunca çalıştığım fabrika hiç durmadı. Hatta fazla mesailer eksik olmadı. Ama 10 işçiyi pandemi başında ücretsiz izne gönderdiler. Ben de bunlardan biriyim. İşyerimizde yetkili bir sendika olmasına rağmen sesini çıkaran benim gibi işçilere göz dağı vermek istediler. Ekonomik sıkıntılar yüzünden evimde huzur kalmadı. Sürekli eşimle kavga halindeyiz. Ama ben susmak istemiyorum. Haklarımı öğrenmek istiyorum."

KADINLARIN YAŞADIĞI YOKSULLUK DERİNLEŞİYOR

Özellikle sonbahar boyunca derneğimize yapılan başvurularda kadınların yaşadığı yoksulluğun derinleştiği gözlemleniyordu. Çöpten atık ve gıda toplayarak geçinmeye çalışan, "askıda ekmek" ve kıyafet almak için gelen, eşi işsiz kaldığı için kendisi evlere ve merdiven temizliğine gitmeye başlayan, bebeğine bez ve mama alamadığını belirten kadınların sayısında hatırı sayılır bir artış yaşandı.

ANNELİK AĞIR BİR YÜK HALİNE GELİYOR

Ekonomik sorunlar yüzünden derneğimize başvuran bazı kadınlar en büyük çocuklarını okuldan almak zorunda kaldıklarını belirtiyor. Kızını okuldan almak zorunda kalan bir kadın:

"Ben iki yıl önce eşimden şiddet sonucu boşandım. 3 çocuğum var, 3'ü de bende. Ne nafaka alabildim ne de başka bir şey. Zaten yoksulduk, boşanınca her şey daha kötü oldu. Baktım başka çare yok, kızım 14 yaşında onu okuldan aldım kardeşlerine bakması için. Ben de gittim bir fabrikada çalıştım. Kıt kanaat geçinmeye çalışırken bir de salgın vurdu. Ben hayatta kalmak için bu kadar çabalarken sağolsun devletimiz ilk bizim gelirimize göz dikti. Kısa çalışma ödeneğiyle resmen öl dedi. Kızım şimdi bana hesap soruyor onu okuldan aldığım için. 'Ne oldu?' diyor, 'Boşuna çabalıyorsun' diyor. Yani öyle de olmadı böyle de olmadı."

Öte yandan şiddet gördüğü için eşlerinden boşanmış olan kadınlar nafaka alamadıklarını, küçük yaştaki çocuklarına bakacak kimse olmadığı için çalışamadıklarını belirtiyor. Bu kadınlardan 4'ü derneğimize başvurarak çocuklarını sosyal hizmet yurduna vermek için yasal prosedürle ilgili bilgi talebinde bulundu.

ONLİNE EĞİTİM KADINLARIN YÜKÜNÜ ARTIRDI

Eylül ayı okulların nasıl devam edeceğine dair büyük bir belirsizlikle geçti. Eğitime online devam edileceğinin ilan edilmesiyle ekim ayında derneğimize yapılan başvurularda yine belirgin bir artış yaşandı. Online eğitimle bilgisayar ve tablet fiyatları faiz fiyatlara çıkmıştı. Derneğimize ekonomik taleplerle başvuran 53 kadından 50'si çocuklarının EBA'ya bağlanacak bir cihazının olmadığı belirterek tablet talebinde bulundu. Dayanışma ağıımızı kullanarak 8'ine ikinci el tablet ve bilgisayar bulabildik, diğerlerini de çeşitli kurumlara yönlendirdik.

Askıda ekmek almak için derneğimize gelen bir kadın:

“Pandemide işsiz kaldım. İki çocuğum var. Eşim asgari ücretle çalışıyor. Hiçbir ihtiyacımızı gideremiyoruz. 5 kiramız birikti. İki çoğum da öğrenci. Toplasan 3 veya 4 defa uzaktan eğitime katılabildiler. O da kontör yüklediğim bir ana denk geldi de öyle. İnsanları sürekli ödemeli aramaktan utanıyorum artık.... Aylardır askıda ekmek alıyoruz. Çoğu fırın artık mecburen bedava ekmek veriyor. Onlar da esnaf onların da durumu kötü ama yine de veriyorlar.”

İşe gittiğinde çocuklarını evde yalnız bırakmak zorunda kalan bir kadın yaşadığı ikilemi anlatıyor:

“Elimde sadece bir telefon var. Onu eve bıraksam çocuklar derse girebilir. Ama bu sefer ben işteyken onlara nasıl ulaşacağım? Bütün gün onlara ne oldu diye endişelenip duracağım. Telefonu yanıma aldığımda da onlar derse giremiyor. Bu yüzden tablet bulmam lazım.”

ŞİDDET ve YOKSULLUK EL ELE

Kadın yoksulluğunun derinleşmesiyle ev içi şiddetin artması arasında birbirini tetikleyen bir ilişki var. Ekim-Aralık ayları arasında bu ilişki her zamankinden daha belirginleşmiş durumda. Yoksul hanelerde şiddet gören kadınlar ekonomik bağımsızlıktan yoksun oldukları için kronik şiddet yaşıyorlar; bu şiddet canlarını tehdit eden bir boyut kazandığında kurtulmak için adım atıyorlar. Ancak bu sefer de yalnızlık ve daha derin yoksullukla boğuşmak zorunda kalıyorlar. Ne var ki bahsettiğimiz bu dönemde şiddet öyle ciddi bir boyut kazanmış durumda ki, kadınlar her şeye rağmen boşanmak istiyor.

Örneğin, derneğimize iş bulma ümidiyle başvuran 45 yaşındaki bir kadın evliliği boyunca gördüğü şiddet yüzünden kolunun kırıldığını, gözünde yüzde 30 oranında görme kaybı yaşadığını anlatıyor. Ev içi şiddet nedeniyle engelli hale getirilen kadın yaşadığı iş kaybı nedeniyle iş bulmakta zorlanıyor. Ancak “bir işe girip maddi olarak toparlandıktan sonra” boşanmak istediğini belirtiyor.

13 yaşında annesi ve üvey babası tarafından istismar edildiği için yurda verilen 20 yaşında genç bir kadın:

“Önce okuldan aldılar. Zorla çalıştırdılar. Evde sürekli şiddet görüyordum. Madde kullanmaya başladım. Kendimde olmadığım bir anda tecavüze uğradım. Kendime geldiğimde her tarafımda derin kesikler vardı. Karakolu aradım. Ailemden şikayetçi oldum, yurda gitmek istediğimi söyledim. 2 yıl kadar yurttta kaldım. Bir izin günümde biriyle tanıştım. Kaçıp onunla evlendim. 2 çocuğum oldu. Ama ilk günden beri dayak yedim. Ama pandemide katlanılmaz bir hal aldı. En ufak şeyleri bahane edip beni dövüyordu. En sonunda dayanamadım. Çünkü beni öldürecekti. Evden ayrıldım. Çocuklarımı babalarıyla bırakmak zorunda kaldım. Benim bakacak gücüm yok. Şimdi yevmiyeye depolarda çalışıyorum ama pandemide iş yok. Düzenli bir işe ihtiyacım var.”

Fiziksel şiddet mağduru işçi bir kadın ise şiddetin ekonomik boyutunu aktarıyor:

“Eşim şehir dışında çalışıyor. Maaş kartıma el koydu. Bana PTT üzerinden para yolluyor. Annesiyle oturmam için bana baskı yapıyor. Beni öldürmesinden korkuyorum. Boşanmak istiyorum.”

Bu süreçte şiddet gördüğü için derneğimize başvuran kadınların hemen hepsi bir yandan iş bulmak için yardım isterken bir yandan da boşanmayla ilgili hukuki bilgilendirme talep ettiler. Bu kadınlardan bazıları engelliydi, bazılarıysa hamileyken şiddet gördüğünü ifade etti.

EVLİLİK İÇİ TECAVÜZ GERÇEĞİ

Ev içi şiddet hikayelerini anlatan kadınların çoğu evlilik içi cinsel şiddeti paylaşmakta zorlansa da deneyimlerimiz bize fiziksel şiddetin çoğu zaman cinsel saldırıyı da içerdiğini söylüyor. Telefonla bize ulaşan 40 yaşında, 2 çocuk annesi tekstil işçisi bir kadın *“Eşim bütün gece dövdü. Tecavüz etti. Artık bu şiddete daha fazla dayanmayağım”* diyerek psikolojisinin nasıl alt üst olduğunu anlattı. Kendisiyle yüz yüze görüştüktan sonra sığınma evine yerleştirdik.

Eşinden gördüğü şiddet nedeniyle yerleştiği sığınma evinden çıktıktan sonra bize ulaşan 40 yaşındaki başka bir kadının anlattıkları şiddetin geldiği vahşi boyutu ortaya serer nitelikte. *“Sığınma evinde kalıyorduk. Eşim bizi sürekli takip etmeye devam etti. Bana ve kızıma (23) tecavüz etmekle tehdit ediyor bizi. Oradan oraya kaçıyoruz. Bir gün akrabalarından sorup soruşturup yerimizi bulmuş. Kaldığımız evden taşındığımızı düşünsün diye perdeleri söktük. Doğalgazı kapattık. 2 gün karanlıkta oturduk, kuru ekmelele karnımızı doyurduk.”* 5 çocuğu ve 1 torunuyla birlikte yaşayan kadın sosyal hizmetlere başvurarak yardım talebinde bulunduğunu ama hala bir yanıt alamadığını belirtiyor. Dernek olarak ev eşyası bulup daha güvenli bir yere taşınmasını sağladık.

KADINLARIN DUYGU DURUMU ENDİŞE VERİCİ

Pandemiyle birlikte derinleşen yoksulluk ve şiddet kadınların duygu durumlarında travmatik etkiler yaratıyor. Boşanmayı bir ihtimal olarak göremeyen kadınlar kendilerini şiddete katlanmak zorunda hissederken şiddet görmenin verdiği *“utanma”* duygusunun ağırlığını da taşıyorlar.

İşyerindeki arkadaşının şiddet gördüğünü bize bildiren bir kadın:

“Arkadaşım normalde hiç makyaj yapmayan bir insan. İşe birkaç gün üst üste aşırı makyaj yaparak geldi. Ben de ona ‘Niye bu kadar makyaj yapıyorsun. Tekstilde çalışıyoruz. Yanlış anlayacaklar’ dedim. Sonra olan biteni anlattı. Meğer kocasından şiddet görüyormuş. Yüzü gözü morarmış. Kapatmak için makyaj yapıyormuş.”

Kendisi çalışmayan ve eşleri pandemi döneminde işsiz kalan kadınlar arasında eşlerinin intihar edeceği endişesi çok yaygın. Kadınlar ailenin içinde bulunduğu depresyonun da yüklenicisi konumuna itiliyorlar. Derneğimize bebek bezi ve maması talebiyle gelen bir kadın eşinin intihara teşebbüs ettiğini, bir daha denemesinden korktuğu için de sustuğunu anlatıyor.

Pandemi döneminde derneğimize başvuranlar arasında şiddetin yarattığı travma nedeniyle ya da ayrıldığı sevgilisinden ve boşandığı eşinden sürekli tehdit ve şantaja maruz kalması sonucu psikolojik destek talep eden birçok kadını derneğimizle gönüllü çalışan Pozitif Psikoloji ve Aile Danışmanlığı Derneği'ne yönlendirdik.

SEHER Ç. CİNAYETİ

14 Aralık 2020 tarihinde Tuzla, Aydınlıda yine boşanmak istediği erkek tarafından bıçaklanarak öldürülen bir kız kardeşimizi daha kaybettik. Seher evliliği boyunca şiddet görmüştü. Kendisine ve çocuklarına yönelik ölüm tehditleri alıyordu. Defalarca şikayetçi olduğunu ve 6284 Sayılı Kanun gereği koruma talep ettiğini gösteren dilekçeler ortaya çıktı.

“

16 Aralık 2020 günü Seher için Tuzla, Aydınlı'da gerçekleştirdiğimiz basın açıklaması

Dernek Başkanımız Adile Doğan: “Seher’i sadece kocası değil, topyekün bir sistem katletti. Öldürülen her kadın gibi Seher’in cinayetle sonuçlanan hikayesi de yine “organize” bir suç olarak karşımızda duruyor. Daha çocuk yaşta baskı, şiddet uyguladığı iddia edilen, ona destek olmayan ailesi, onu koruma sisteminin dışına iten ‘sosyal politika’ mekanizmaları, şiddeti önleme yasalarını uygulamayan kolluk kuvvetleri, şiddet gibi toplumsal bir gerçekliği ‘haysiyetsiz’ erkeklere nasihat ederek küçümseyen İçişleri Bakanı, şiddete uğrayan kadınların önüne devasa bir bürokrasi koyarak korumayan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı, boşanma davası açmak için 358.8 lira masraf ödetmek zorunda bırakan ‘paralı’ yargı sistemi, şiddete uğrayan kadınları işten çıkararak ekonomik olarak güçsüzleştiren patronlar... Ve bütün bu ‘kadın düşmanı’ sistemin tetikçisi bir erkek. O erkek ki tüm bu mekanizmalara güvenerek sosyal medya hesaplarında ‘Karımı satacağım’ ya da ‘Gitti gidiyor Seher Hanım’ diye paylaşımlarda bulunabiliyor, Seher’i öldürdükten sonra eniştesine ‘En sonunda bıçakladım onu, inşallah ölür’ diye mesaj atabiliyor.” (27 Aralık 2020 tarihli *Evrensel* gazetesi)

SONUÇ: KADINLARIN CANLARI VE HAKLARI HİÇ SAYILARAK PANDEMİYLE MÜCADELE EDİLEMEZ

Bu rapora yansıtamadığımız onlarca şiddet, taciz ve istismar vakası var. Özellikle aralık ayında haftasonları uygulanan sokağa çıkma yasaklarının ardından her pazartesi ve salı günü deyim yerindeyse “şiddet mesaisi” yapıyoruz. Pandemi tedbirleri alırken kadınların maruz kaldığı hak gasplarını ve şiddeti görmezden gelen yetkililere sesleniyoruz:

- Pandemide artan şiddete karşı derhal acil bir eylem planı açıklanmalıdır.
- Şiddet yüzünden şikayetçi olan kadınların karakollarda caydırılmasına derhal son verilmeli, görevini yapmayan kolluk kuvvetlerine yaptırım uygulanmalıdır.
- Sığınma talep eden kadınların önüne konan (ALO 183, KADES, ŞÖNİM vb) bürokrasi ortadan kaldırılmalı, kadınlar için kolay ve erişilebilir destek mekanizmaları işletilmelidir.
- Kadınlarla yüz yüze iletişimi merkez alan kadın örgütleri ve kurumlarla işbirliği güçlendirilmelidir.
- Yargıya intikal eden boşanma talepleri hızla karar bağlanmalı, kadınların nafaka hakkı da dahil ekonomik hakları hayata geçirilmelidir.
- Tüm bu saydığımız talepleri ve daha fazlasını içeren İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun’a yönelik saldırılara bir son verilmeli, yasaların gereği yerine getirilmeli ve getirmeyen tüm resmi yetkililere cezai yaptırım uygulanmalıdır.